

Nr 1103

av herr Hakansson i Rönneberga m. fl.
angående lagerhållning av drivmedel i gårdscistern.

Det svenska jordbruket har under senare årtionden genomfört en mycket snabb rationalisering som avspeglar sig dels i en kraftig minskning av sysselsatt arbetskraft, dels i en betydande ökning av de maskinella hjälpmedlen. År 1940 hade vi i vårt land 6 371 000 invånare, varav 33,9 procent sysselsattes inom jordbruk med binärningar. År 1960 hade sistnämnda siffra sjunkit till 16,0 procent och f. n. sysselsätts ca 4 procent av den yrkesverksamma befolkningen inom jordbruket. Detta minskade behov av mänsklig arbetskraft motsvaras av en ökning på mekaniseringens område. Detta gäller i första hand användningen av traktorer, skördetröskor, betupptagningsmaskiner samt inomgårdsmaskiner.

Antalet traktorer inom jordbruket utgjorde 1972 ca 182 500 och antalet skördetröskor var ca 27 800. Dessa tröskor, som drivs av egen motor, kräver liksom traktorerna drivmedel huvudsakligen i form av dieseloilja.

Denna mekaniserings- och rationaliseringsprocess har varit nödvändig dels för att jordbruket skulle kunna förbättra lönsamheten, dels för att tillmötesgå krav på lägsta möjliga livsmedelspriser.

Samtidigt som denna lovvärda utveckling ägt rum inom jordbruket har emellertid näringsgrenen blivit i hög grad beroende av tillgången på drivmedel, vilket i dagens oljekris är värt att observera. Emellertid har jordbrukarna i regel egna oljetankar för att ha bebövliga drivmedel nära till hands. Men genomsnittligt, sett för jordbruket i sin helhet, är denna lagring inte tillräcklig för att täcka ett års förbrukning. I enstaka fall har man emellertid utvidgat den egna oljereserven med ytterligare tankanläggningar för att säkra driften vid eventuella avbrott i leveranserna, dvs. man har en direkt beredskapslagring. En sådan reservlagring vid de enskilda gårdarna är en i hög grad vällovlig och önskvärd beredskapsåtgärd. Genom sin decentralisering på ca 97 000 olika ställen är den relativt väl skyddad i avspärnings- eller ofredstider.

Det är därför ett betydande samhällsintresse att uppmuntra jordbrukarna till anskaffning av dylika extra lagringsmöjligheter så att varje gård har en egen lagerhållning för exempelvis två års förbrukning – en tid som behövs för en mera allmän omställning till gengasdrift. En sådan egen oljereserv är emellertid en kostsam historia, och skall jordbrukarna kunna intresseras för en sådan är det en första förutsättning att de har garanti för att själva få disponera detta lager. En mera nödvändig förbrukning av sådana drivmedel än för att säkra livsmedelsproduktionen torde inte kunna uppvisas. Samhället kan därför tryggt överlämna en sådan

dispositionsrätt. Men det finns inte sådan egen dispositionsrätt. Trots att krav i den riktningen påtalats tidigare har statsmakterna ej velat ge ett sådant generellt tillstånd. Därför har inte heller en sådan utomordentligt värdefull förstärkning av vår beredskapslagring erhållit den omfattning den borde ha. I stället har man nu, inför den aktuella oljekrisen, ytterligare minskat jordbrukarnas intresse för egen lagring. Man har nämligen påbjudit att jordbrukare med egen gårdstank ej får utnyttja drivmedel i denna utan att ha fått licens härför. Det borde räcka med en deklaration om mängden innehavda drivmedel med fri dispositionsrätt och i mån av tillgång även påfyllning av lager.

De jordbrukare som har djur måste skaffa hem foder till dessa och får alltså olovligen använda sina traktorer tills myndigheterna hinner behandla ansökningarna om licens och detta kan gälla ett betydande antal, om man tar i betraktande att vi har ca 140 000 jordbruk i vårt land.

Eftersom det inte finns risk för någon otillbörlig användning av dessa jordbrukets oljelager kan man inte tala om någon favorisering av jordbruket framför andra. Därför borde myndigheterna utfärda generella tillstånd för användningen av dessa egna lagertillgångar.

Riktigast är dock att få behålla egen lagerhållning för fri användning inom det egna jordbruket och driften av detta. Ett sådant förhållande bör medverka till stimulans av egen lagerhållning. Denna lagerhållning bör på grund av sin stora spridning och eftersom leverans kan ske vid nägorunda normalt förhållande ytterligare uppmuntras med förmånliga bidrag och lånemöjligheter för anskaffande av gårdscisterner. Denna hidrags- och låneverksamhet kunde lämpligen ske genom lantbruksnämnderna.

Under hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos Kungl Maj:t uttalar sig för åtgärder för att stimulera till ökad egen lagerhållning av drivmedel i gårdscisterner på jordbruken.

Stockholm den 25 januari 1974

ALFRED HAKANSSON (c)

i Rönneberga

STIG JOSEFSON (c)

ANTON E. FAGELSSBO (c)

KNUT WACHTMEISTER (m)

ARNE PERSSON (c)

i Staffanstorp

i Heden

ERIK JOHANSSON (c)

THORSTEN LARSSON (c)

i Hallsta

i Staffanstorp

ANDERS DAHLGREN (c)